

Odločitveni model za izbiro učenca za nagrado šole

The decision-making model for selecting students for school awards

Magda Slokar Čevdek
Osnovna šola Solkan, Slovenija

Povzetek

V prispevku je predstavljen Odločitveni model izbire učenca za nagrado šole. Model je oblikovan s pomočjo programa za večparametrsko odločanje DEXi.

V prispevku najprej predstavimo, kaj je nagrada šole in osvetlimo kompleksnost izbora za tako nagrado. Sledi kratka opredelitev odločanja s predstavitvijo vseh faz in opis programa Dexi. V nadaljevanju podrobneje opišemo Odločitveni model izbire učenca za nagrado šole po vseh fazah odločanja, kot so: opredelitev problema, oblikovanje in strukturiranje spiska kriterijev, določanje zalog vrednosti, določanje funkcije koristnosti, opis variant, vrednotenje variant, njihova analiza ter analiza tipa »kaj-če«. Predstavljeni model je eden izmed možnih strokovnih pristopov, ki lahko pomaga pri oblikovanju predlogov za podelitev nagrade šole, saj je zaradi pestrosti odločitvene skupine, večjega števila variant kandidatov za nagrado šole in vrste kriterijev, proces odločanja kompleksen.

Prispevek zaključujemo z razmislekom o prednostih in pomanjkljivostih opisanega modela.

Ključne besede: nagrada šole, odločanje, sistemi za podporo odločanju, DEXi,

Abstract

The following paper presents The decision-making model for selecting students to be awarded by the school. The model is supported and modelled by the program for multi-parameter decision making called Dexi.

The presentation first illustrates what the school award is and highlights the complexity of selection for such an award. Next there is a short definition of decision-making with description of all its phases and the program Dexi. After that it describes in details the decision-making model for selecting students to be awarded by the school presenting all the decision-making phases such as: the definition of the problem, shaping and structuring the list of criteria, defining the stores of values, the function of usefulness, the description and evaluation of possible variants and their analysis and the what-if type analysis.

The presented model is one of the possible expert methods that can support the modelling of the proposals for the school award as the process of decision is complex, due to the variety of the decision-making group, a huge number of candidate variants and types of criteria.

In the conclusion the paper takes into consideration the advantages and disadvantages of the presented model.

Keywords: School award, decision-making, systems supporting decision-making, DEXi.

1 Uvod

Človek se vsak dan sooča z nešteto odločitvami, ki jih mora sprejeti. Včasih so odločitve zelo enostavne, včasih pa tudi zahtevne, saj se mora odločati tudi v skupini, kjer je potrebno usklajevati različne interese in poglede članov odločitvene skupine.

Posameznik ali skupina se odloča na osnovi informacij, ki jih ima ali dobi iz okolja. Med več alternativami izbere tisto, ki najbolj ustreza postavljenim ciljem. Pri sprejemanju odločitev moramo upoštevati kriterije, na podlagi katerih se odločamo. Če odločevalec dobro pozna kriterije, na osnovi katerih se odloča, se pravilneje in enostavneje odloča.

Pri zahtevnejših odločitvah je teh kriterijev veliko in težko je upoštevati vse možne tudi zaradi tega, ker vseh v večini primerov sploh ne poznamo. Zato je najprej potrebno narediti selekcijo kriterijev.

Pri težkih odločitvah nam pomagajo odločitveni modeli, ki jih lahko dokaj preprosto izdelamo s pomočjo nekaterih, za ta namen specializiranih, računalniških programov. V prispevku je predstavljen odločitveni model izbire učenca za nagrado šole.

Na vsaki osnovni šoli prejme najzaslužnejši učenec, ki zaključuje osnovno šolo, nagrado šole, ki je najvišje priznanje, ki ga lahko prejme osnovnošolec. Nagrado šole dobi učenec ali učenka za večletne aktivnosti in dosežke, ki pripomorejo tudi k ugledu šole v širši skupnosti. Komu bo podeljena nagrada šole, odloča odločitvena skupina, ki vključuje strokovne delavce šole, šolsko svetovalno službo in vodstvo šole. Zaradi pestrosti dosežkov, ki jih lahko ima posamezni učenec, in vrsto aktivnosti, v katere je vključen ter zaradi različnih pogledov posameznih članov odločitvene skupine, je odločitev vse prej kot lahka. Odločitveni model pa lahko strokovnim delavcem olajša odločitev za podelitev nagrade šole.

Model je oblikovan s pomočjo programa za večparametrsko odločanje DEXi. Baza znanja je zgrajena s pomočjo intervjuja z različnimi strokovnimi delavci in vodstvom šole.

Z odločitvenim modelom uvajamo enoten sistem odločanja v postopku izbire učenca za nagrado šole. Z njim si bomo zagotovili večjo preglednost nad končno odločitvijo in z njim lahko bolj sistematično zbiramo in usklajujemo informacije glede nagrade šole.

Seveda je to prototipski model, ki ga je potrebno na osnovi testiranja v praksi na različnih osnovnih šolah še dopolniti. Če bi se izkazal za uspešnega, bi lahko bil dragocen pripomoček pri odločanju na vseh osnovnih šolah.

2 Nagrada šole

2.1 Kaj je nagrada šole

Za uspešno in prizadevno delo prejmejo učenci v osnovni šoli pohvale, priznanja in nagrade. Sistem nagrajevanja učencev določa Pravilnik o pravicah in dolžnostih učencev v osnovni šoli (Ur.l. št. 75/2004, 20. in 21. člen).

»Priznanja podeljuje učencem ravnatelj šole, in sicer za delo oziroma dosežek, ki je pomemben za celotno šolo ali znatno prispeva k ugledu šole v širši skupnosti.

Priznanja se izrekajo za:

- večletno prizadevnost in doseganje vidnih rezultatov pri šolskem delu,
- doseganje vidnih rezultatov na tekmovanjih in srečanjih učencev, ki so organizirana za območje celotne države,
- večletno prizadevno sodelovanje in doseganje rezultatov pri interesnih in drugih dejavnostih,
- večletno prizadevno delo v oddelčni skupnosti, skupnosti učencev šole ali šolskem parlamentu.« (20. člen).

Najvišje priznanje šole je Nagrada šole. Nagrado šole dobi učenec ali učenka za večletne aktivnosti in dosežke, ki pripomorejo tudi k ugledu šole v širši skupnosti (Publikacija o OŠ Slokan, 2008/09).

2.2 Izbor učenca za nagrado šole

Izbor učenca/-ke, ki mu bo podeljena nagrada šole je zahteven postopek, s katerim se srečuje ob koncu šolskega leta učiteljski zbor na vsaki osnovni šoli. To je kompleksen proces odločanja, ki vključuje več odločevalcev, več variant in veliko kriterijev. Odločitveno skupino sestavlja vodstvo šole, šolska svetovalna služba in učitelji na šoli. Že zaradi pestrosti odločitvene skupine se srečujemo z različnimi interesi pri podelitvi nagrade šole. Drugi dejavnik, ki vpliva na kompleksnost problema, je več variant, to je več kandidatov za nagrado šole, katerih dosežke je zaradi same raznolikosti težko primerjati. Tretji element, ki vpliva na zahtevnost odločitve, pa je vrsta kriterijev, ki jih lahko upoštevamo pri podelitvi nagrade šole, saj Pravilnik o pravicah in dolžnostih učencev v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 75/04) zelo ohlapno predpisuje pogoje za nagrajevanje učencev.

3 Odločanje

Odločanje je proces, v katerem je potrebno izmed več variant (alternativ, inačic, možnosti) izbrati tisto, ki najbolj ustreza postavljenim ciljem oziroma zahtevam (Jereb, Bohanec, Rajkovič, 2003). Poleg izbora najboljše variante želimo včasih tudi razvrščati od najboljše do najslabše variante.

Odločanje je običajno del splošnega reševanja problemov in nastopa kot pomembna mentalna aktivnost na praktično vseh področjih človekovega življenja. Težavnost odločitvenih problemov je zelo raznolika. Sega od enostavnih osebnih odločitev, ki so običajno rutinske, vse do težkih problemov skupinskega odločanja. Posebej pomembno je vprašanje, kako pomagati odločevalcu, da bi na sistematičen, organiziran in čim lažji način prišel do kvalitetne odločitve (Jereb, Bohanec, Rajkovič, 2003). V ta namen je bilo razvito mnogo metod in računalniških programov za podporo odločanja. Ena izmed metod je tudi večparametrsko odločanje.

Večparametrsko odločanje temelji na razgradnji odločitvenega problema na manjše podprobleme. Variante razgradimo na posamezne parametre (kriterije, attribute) in jih ločeno ocenjujemo glede na vsak parameter. Končno oceno variante dobimo s postopkom združevanja. Tako izpeljana vrednost je potem osnova za izbor najustreznejše variante.

3.1 Faze odločitvenega procesa

Odločitveni proces je proces sistematičnega zbiranja in urejanja znanja. Zagotovil naj bi dovolj informacij za primerno odločitev, zmanjšal možnost, da bi kaj spregledali, pospešil in pocenil proces odločanja ter dvignil kakovost odločitve (Jereb, Bohanec, Rajkovič, 2003).

Organiziran odločitveni proces poteka po določenih fazah, ki jih strukturiramo takole (Novak, 2008):

1. opredelitev problema,
2. določanje kriterijev,
3. strukturiranje kriterijev,
4. določitev zaloge vrednosti za kriterije,
5. določitev funkcije koristnosti: odločitvena pravila,
6. opis variant z rednostmi po kriterijih,
7. vrednotenje,
8. analiza variant,
9. odločitev.

3.2 Kaj je DEXi?

Model večparametrskega odločanja je uporabljen tudi v DEX-u. DEXi je program, ki pomaga pri odločanju in sloni na metodologiji DEX. Razvit je bil v okviru programa RO-računalniško opismenjevanje Ministrstva za šolstvo in šport v sodelovanju med Fakulteto za organizacijske vede in Institutom Jožef Štefan. Od ostalih metodologij večparametrskega odločanja se razlikuje po kvalitativnem pristopu in neposrednem določanju funkcij koristi več spremenljivk, kar pomembno poveča transparentnost izgradnje in uporabe odločitvenih modelov.

Namenjen je vsem, ki želijo izboljšati proces odločanja z uporabo računalnika. Za njegovo uporabo je potrebno poznati osnovne principe večparametrskega odločanja.

4 Odločitveni model za izbiro učenca za nagrado šole

V nadaljevanju opredelimo problem – izbor učenca za nagrado šole, namen in cilj izdelave odločitvenega modela za izbiro učenca za nagrado šole, predstavimo spisec kriterijev ter njihovo hierarhično strukturo, kriterijem določimo zaloge vrednosti, oblikujemo funkcijo koristnosti, opišemo variante – kandidate za nagrado šole ter variante ovrednotimo in rezultate analiziramo.

4.1 Opredelitev problema

V vsaki osnovni šoli ima učiteljski zbor ob koncu šolskega leta nalogo, da izbere učenca, ki mu bo podeljena nagrada šole.

V našem primeru je odločitveni problem izbira učenca, ki mu bo podeljena nagrada šole.

Cilj odločanja je ugotoviti, kateri učenec je najbolj primeren za nagrado šole upoštevajoč vse pomembne kriterije.

Poleg učenčevih dosežkov na tekmovanjih, ki so organizirana na področju regije ali države, nas zanimajo tudi učenčeve ostale večletne aktivnosti, kot so večletno prizadevno sodelovanje in doseganje rezultatov pri interesnih in drugih dejavnostih, večletno prizadevno delo v oddelčni skupnosti ali v šolskem parlamentu, doseganje pomembnih rezultatov na športnih

Drevo kriterijev

Kriterij	Opis
učenec	izbira ustreznega učenca za nagrado šole
tekmovanja	doseganje vidnih rezultatov na tekmovanjih učencev iz znanja, ki so organizirana na področju regije ali države
srebrna priznanja	osvojena srebrna priznanja na tekmovanjih iz znanja
zlata priznanja	osvojena zlata priznanja na tekmovanjih iz znanja
večletne aktivnosti	večletno sodelovanje pri interesnih in drugih dejavnostih, delo v oddelčni skupnosti in prostovoljno delo
interesne dejavnosti	večletno prizadevno sodelovanje in doseganje rezultatov pri interesnih in drugih dejavnostih
kroški	večletno prizadevno sodelovanje in doseganje rezultatov v interesnih dejavnostih
pevski zbor	večletno sodelovanje v pevskem zboru
bralna značka	bralna značka iz slovenskega in angleškega jezika
oddelčna skupnost	večletno prizadevno delo v oddelčni skupnosti, skupnosti učencev šole in šolskem parlamentu
delo v oddelku	večletno prizadevno delo v oddelku
pomoč sošolcem	nesebična pomoč sošolcem z učnimi ali drugimi težavami
šolski parlament	prizadevno delo v šolskem parlamentu
prostovoljno delo	opravljanje prostovoljnega socialnega dela
druga področja	delo in dosežki na drugih področjih, ki pripomorejo k ugledu šole
raziskovalna dejavnost	sodelovanje in dosežki z raziskovalnimi nalogami in natečaji
raziskovalne naloge	sodelovanje in dosežki z raziskovalnimi nalogami
natečaji	sodelovanje in dosežki na natečajih
reference	objava prispevkov in sodelovanje v projektih
objave prispevkov in nastopi	objavljeni prispevki v šolskem glasilu, spletnih straneh, in ostale objave ter nastopi na prireditvah in proslavah
projekti, kvizi, intervjuji	vključevanje v projekte, sodelovanje v kvizih, intervjujih
športni in drugi dosežki	doseganje pomembnih rezultatov na športnih področjih in drugih področjih, kjer učenec predstavlja šolo
drugo	drugi razlogi, ki jih učiteljski zbor oceni kot primeren razlog za podelitev nagrade

Slika 1: Drevo kriterijev za izbiro učenca za nagrado šole v programu DEXi.

področjih, kjer učenci predstavljajo šolo in iz drugega razloga, ki ga učiteljski zbor oceni kot primerneza za podelitev nagrade.

Odločitveni problem je problem strokovnih delavcev in vodstva šole, zato je v odločitveno skupino smiselno vključiti več članov učiteljskega zbora, šolsko svetovalno službo in vodstvo šole.

4.2 Spisek kriterijev

V našem primeru smo spisek kriterijev dobili s študijem šolske zakonodaje iz razgovorov s šolsko svetovalno službo, vodstvom šole in nekaterimi učitelji predmetne stopnje, in sicer po principu viharjenja/iskrenja možganov. Tako smo dobili povsem neurejen spisek.

Kriteriji, ki vplivajo na izbiro učenca za nagrado šole, so deloma razvidni že iz identifikacije problema. Upoštevati moramo rezultate na tekmovanjih, športne in druge dosežke, sodelovanje v interesnih in drugih dejavnostih, delo v oddelčni skupnosti in šolskem parlamentu, pomoč sošolcem, opravljanje prostovoljnega socialnega dela, raziskovalno delo, sodelovanje na natečajih in drugo.

4.3 Strukturiranje kriterijev

Tudi kriterije za izbor učenca, ki bo prejel nagrado šole, smo hierarhično uredili na osnovi medsebojne odvisnosti in vsebinskih povezav.

V spisku kriterijev na primer opazimo, da jih kar nekaj opisuje delo v oddelčni skupnosti. Razdelimo jih na delo v šolskem parlamentu, pomoč sošolcem in prizadevno delo v oddelku. Tako dobimo poddrevo kriterijev *Oddelčna skupnost*, ki je sestavni del drevesa kriterijev. Glede na spisek kriterijev smo izdelali drevo kriterijev (slika 1).

Atributi oziroma kriteriji so hierarhično razvrščeni v odločitvenem drevesu in so osnova za sestavo odločitvenega modela. Izpeljani atributi (v našem primeru so to tekmovanja, interesne dejavnosti, oddelčna skupnost, večletne aktivnosti, raziskovalna dejavnost, reference, druga področja in učenec) predstavljajo notranje vozle drevesa. Vsak od njih ima enega ali več nižje ležečih atributov, ki so lahko osnovni ali izpeljani. Atributi na višjem

nivoju so odvisni od tistih na nižjem nivoju drevesa. Na primer izpeljani atribut interesne dejavnosti je odvisen od osnovnih atributov: krožki, pevski zbor in bralna značka.

Izpeljani atributi oziroma kriteriji na osnovi katerih izbiramo primerne učenca za nagrado šole, so naslednji:

- **tekmovanja:** doseganje vidnih rezultatov na tekmovanjih učencev iz znanja, ki so organizirana na področju regije ali države,
- **večletne aktivnosti:** večletno sodelovanje pri interesnih in drugih dejavnostih, delo v oddelčni skupnosti in prostovoljno delo,
- **druga področja:** delo in dosežki na drugih področjih, ki pripomorejo k ugledu šole.

Izpeljani atribut **tekmovanja** je sestavljen iz dveh osnovnih atributov, to sta:

- **srebrna priznanja:** osvojena srebrna priznanja na tekmovanjih iz znanja,
- **zlata priznanja:** osvojena zlata priznanja na tekmovanjih iz znanja.

Izpeljani atribut **večletne aktivnosti** je sestavljen iz dveh izpeljanih atributov, to sta:

- **interesne dejavnosti:** večletno prizadevno sodelovanje in doseganje rezultatov pri interesnih in drugih dejavnostih,
- **oddelčna skupnost:** večletno prizadevno sodelovanje v oddelčni skupnosti, skupnosti učencev šole in šolskem parlamentu;

in osnovnega atributa:

- **prostovoljno delo:** opravljanje prostovoljnega socialnega dela.

Izpeljani atribut **interesne dejavnosti** je sestavljen iz treh osnovnih atributov, to so:

- **krožki:** večletno prizadevno sodelovanje in doseganje rezultatov v interesnih dejavnostih,
- **pevski zbor:** večletno sodelovanje v pevskem zboru,
- **bralna značka:** bralna značka iz slovenskega in angleškega jezika.

Izpeljani atribut **oddelčna skupnost** je sestavljen iz treh osnovnih atributov, to so:

- **prizadevno delo v oddelku:** večletno prizadevno delo v oddelku,
- **pomoč sošolcem:** nesebična pomoč sošolcem z učnimi in drugimi težavami,
- **šolski parlament:** prizadevno delo v šolskem parlamentu.

Izpeljani atribut **druga področja** je sestavljen iz osnovnega atributa:

- **drugo,** drugi rezultati, ki jih učiteljski zbor oceni kot primeren razlog za podelitev nagrade šole, in

iz dveh izpeljanih atributov, to sta:

- **raziskovalna dejavnost:** sodelovanje in dosežki z raziskovalnimi nalogami in natečaji,
- **reference:** objava prispevkov in sodelovanje v projektih.

Izpeljani atribut **raziskovalna dejavnost** je sestavljen iz dveh osnovnih atributov, to sta:

- **raziskovalne naloge:** sodelovanje in dosežki z raziskovalnimi nalogami,
- **natečaji:** sodelovanje in dosežki na natečajih.

Izpeljani atribut **reference** je sestavljen iz treh osnovnih atributov, to so:

- **objave prispevkov in nastopi:** objavljeni prispevki v šolskem glasilu, spletnih straneh in ostale objave, ter nastopi na prireditvah in proslavah,
- **projekti, kvizi, intervjuji:** vključevanje v projekte, sodelovanje v kvizih, intervjujih,
- **športni in drugi dosežki:** doseganje pomembnih rezultatov na športnih in drugih področjih, kjer učenec predstavlja šolo.

4.4 Določanje zalog vrednosti kriterijev (merske lestvice)

Tudi v našem primeru smo določili zalogo vrednosti atributov. Kandidata za nagrado šole bomo v našem primeru ocenili s štiristopenjsko lestvico: neprimeren, primeren, dober, odličen. Na sliki 2 so prikazane zaloge vrednosti vseh kriterijev za naš primer.

Priporočljivo je, da zaloge vrednosti uredimo od slabih k dobrim. Za lažje delo s funkcijami koristnosti pa je dobrodošlo, da število vrednosti raste počasi od listov proti korenu drevesa (Jereb, Bohanec, Rajkovič, 2003). V našem primeru prav to slednje ni bilo vedno izvedljivo, medtem ko so zaloge vrednosti pri vseh atributih porazdeljene naraščajoče, to je od najslabše do najboljše.

Zaloge vrednosti

Kriterij	Zaloga vrednosti
učenec	neprimeren ; primeren; dober; odličen
tekmovanja	nima ; malo; srednje; veliko
srebrna priznanja	nima ; 1 - 2; 3- 4; več
zlata priznanja	nima ; 1-2; 3-4; več
večletne aktivnosti	neaktiven ; malo aktiven; aktiven; zelo aktiven
interesne dejavnosti	ne ustrezno ; ustrezno; zelo ustrezno
krožki	ne obiskuje ; obiskuje 1 ali 2; obiskuje 3 ali več
pevski zbor	ne sodeluje ; občasno sodeluje; sodeluje
bralna značka	nima ; tja ali ali slo nekaj let; tja ali slo vsa leta; tja in slo vsa leta
oddelčna skupnost	neustrezno ; ustrezno; zelo ustrezno
delo v oddelku	neprizadevno ; primerno prizadevno; zelo prizadevno
pomoč sošolcem	ne pomaga ; pomaga; zelo pomaga
šolski parlament	ne ; da
prostovoljno delo	ne ; občasno; redno
druga področja	neustrezno ; ustrezno; zelo ustrezno
raziskovalna dejavnost	ne sodeluje ; sodeluje; ima dosežke
raziskovalne naloge	nima ; dobro; odlično
natečaji	ne sodeluje ; sodeluje; uspešno sodeluje
reference	neustrezne ; ustrezne; zelo ustrezne
objave prispevkov in nastopi	neustrezno ; ustrezno; zelo ustrezno
projekti, kvizi, intervjuji	ne sodeluje ; sodeluje; zelo sodeluje
športni in drugi dosežki	neustrezno ; ustrezno; odlično
drugo	ne ; da

Slika 2: Zaloge vrednosti kriterijev v programu DEX-i.

4.5 Določanje funkcije koristnosti (odločitvena pravila)

Tudi v našem primeru smo potem, ko smo določili zaloge vrednosti vseh atributov, določili še funkcije koristnosti oziroma odločitvena pravila izpeljanih atributov.

Funkcija koristnosti za oceno učenca, ki predstavlja koren drevesa kriterijev, združuje naslednje podrejene kriterije: tekmovanja, večletne aktivnosti, druga področja.

Vsako pravilo podaja kombinacijo vrednosti oz. kombinacijo vrednosti treh kriterijev, ki vodijo v določeno končno oceno. Slika 3 prikazuje funkcijo koristnosti za parameter učenec.

	TEKMOVANJA	VEČLETNE AKTIVNOSTI	DRUGA PODROČJA	UČENEC
	56%	23%	21%	
1	nima	*	*	neprimeren
2	<=malo	neaktiven	<=ustrezno	neprimeren
3	<=malo	<=malo aktiven	neustrezno	neprimeren
4	<=srednje	neaktiven	neustrezno	neprimeren
5	srednje	malo aktiven:aktiven	>=ustrezno	dober
6	srednje	>=malo aktiven	ustrezno	dober
7	>=srednje	malo aktiven	>=ustrezno	dober
8	srednje	aktiven	*	dober
9	srednje	>=aktiven	<=ustrezno	dober
10	>=srednje	>=aktiven	neustrezno	dober
11	veliko	<=malo aktiven	*	dober
12	veliko	*	neustrezno	dober
13	veliko	>=aktiven	>=ustrezno	odličen

Slika 3: Funkcija koristnosti za parameter učenec.

Funkcijo koristnosti določimo za vsako vozlišče, ki ni list.

4.6 Opis variant

V našem odločitvenem modelu smo ovrednotili štiri različne variante učencev, ki kandidirajo za nagrado šole. Označili smo jih s črkami A, B, C in D. O vsakem smo zbrali osnovne podatke, to je tiste na listih drevesa kriterijev: srebrna in zlata priznanja na tekmovanjih iz znanja, sodelovanje v interesnih dejavnostih (krožki), pevskem zboru in šolskem parlamentu, večletno prizadevno delo v oddelku, nesebična pomoč sošolcem z učnimi in drugimi težavami, prizadevno delo v šolskem parlamentu, opravljanje prostovoljnega socialnega dela, sodelovanje in dosežki z raziskovalnimi nalogami, sodelovanje in dosežki na natečajih, objave prispevkov v šolskem glasilu, spletnih straneh in ostale objave ter nastopi na prireditvah in proslavah, vključevanje v projekte, sodelovanje v kvizih, intervjujih, doseganje pomembnih rezultatov na športnih področjih in drugih področjih, kjer učenec predstavlja šolo ter drugi razlogi, ki jih učiteljski zbor oceni kot primeren razlog za podelitev nagrade. Podatki za naš primer so prikazani na sliki 4.

4.6.1 Učenec A

Učenec A dosega vidne rezultate na tekmovanjih iz znanja, ki so organizirana na šoli in na področju regije ali države. Osvojil je naslednja priznanja:

- bronasto priznanje na šolskem tekmovanju iz logike,
- bronasto in **srebrno** Preglovo priznanje na tekmovanju v znanju kemije,
- bronasto priznanje na šolskem tekmovanju v znanju zgodovine,
- bronasto in **srebrno** Stefanovo priznanje na tekmovanju v znanju fizike,
- bronasto in **srebrno** Vegovo priznanje na tekmovanju v znanju matematike,
- prvo mesto na **regijskem tekmovanju** in 2. mesto na **državnem** tekmovanju Mladih tehnikov,
- prvo mesto na **državnem tekmovanju** »Naloge iz energetike«,
- prvo mesto na **državnem tekmovanju** »Naloge iz strojništva«.

Na tekmovanjih iz znanja je skupaj osvojil 4 srebrna in 3 zlata priznanja.

Več let prizadevno sodeluje in dosega vidne rezultate v **krožku** Logike, vsa leta je osvojil **bralno značko** iz slovenskega jezika, v oddelku se primerno **prizadeva**, dosegel je 1.mesto na regijskem srečanju in zlato priznanje na državnem tekmovanju mladih raziskovalcev osnovnih šol z **raziskovalno nalogo** »Pretvorniki sončne energije« ter osvojil tudi priznanje za sodelovanje v **projektu** Lepe misli.

4.6.2 Učenec B

Učenec B dosega vidne rezultate na tekmovanjih iz znanja, ki so organizirana na šoli in na področju regije ali države. Osvojil je naslednja priznanja:

- bronasto in **srebrno** priznanje na tekmovanju iz logike,
- bronasto in **srebrno** Preglovo priznanje na tekmovanju v znanju kemije,
- bronasto, **srebrno** in **zlato** Stefanovo priznanje na tekmovanju v znanju fizike,
- bronasto, **srebrno** in **zlato** Vegovo priznanje na tekmovanju v znanju matematike.

Na tekmovanjih iz znanja je skupaj osvojil 4 srebrna priznanja in 2 zlati priznanji.

Več let prizadevno sodeluje in dosega vidne rezultate v **krožku** Logike in krožku Genius Logicus, nekaj šest let je osvojil **bralno značko** iz slovenskega jezika, v oddelku se **primerno prizadeva**.

4.6.3 Učenec C

Učenka C dosega vidne rezultate na tekmovanjih iz znanja, ki so organizirana na šoli in na področju regije ali države. Osvojila je naslednja priznanja:

- bronasto priznanje na šolskem tekmovanju v logiki,
- bronasto in **srebrno** priznanje na tekmovanju v znanju zgodovine,
- bronasto in **srebrno** priznanje na tekmovanju v znanju angleškega jezika,
- bronasto in **srebrno** Cankarjevo priznanje na tekmovanju v znanju slovenščine,
- **srebrno** Vegovo priznanje na tekmovanju v znanju matematike,
- priznanje na šolskem, **regijskem** in **državnem** tekmovanju v znanju Vesele šole Pila plus.

Skupaj je to 5 srebrnih in 1 zlato priznanje.

Učenka več let aktivno sodeluje v **pevskem zboru**, vsa leta šolanja je osvojila **bralno značko iz slovenskega in angleškega jezika**. Učenka C se v oddelku **primerno prizadeva**, **sošolcem rada pomaga**, zelo je aktivna na področju **prostovoljnega socialnega dela**. Osvojila je tudi priznanje za sodelovanje v **projektu** Lepe misli.

4.6.4 Učenec D

Učenka D dosega vidne rezultate na tekmovanjih iz znanja, ki so organizirana na šoli in na področju regije ali države. Osvojila je naslednja priznanja:

- bronasto, **srebrno** in **zlato** priznanje na tekmovanju v znanju zgodovine,
- bronasto, **srebrno** in **zlato** Stefanovo priznanje na tekmovanju v znanju fizike,
- bronasto in **srebrno** priznanje na tekmovanju v znanju iz logike,
- bronasto, **srebrno** in **zlato** Preglovo priznanje na tekmovanju v znanju kemije,
- bronasto in **srebrno** Vegovo priznanje na tekmovanju v znanju matematike,
- bronasto, **srebrno** in **zlato** Cankarjevo priznanje na tekmovanju v znanju slovenščine,
- priznanje na šolskem, **regijskem** in **državnem** tekmovanju v znanju Vesele šole Pila plus.

Skupaj je to 7 srebrnih in 5 zlatih priznanj.

Učenka D več let prizadevno sodeluje in dosega vidne rezultate v **interesnih dejavnostih** Ročne spretnosti in Košarka, več let aktivno sodeluje v **pevskem zboru**, vsa leta šolanja je

osvojila **bralno značko iz slovenskega in angleškega jezika**. Učenka D je v oddelku **zelo prizadevna**, sošolcem **zelo pomaga** in prizadevno sodeluje v **šolskem parlamentu**.

Vestno opravlja **prostovoljno socialno delo**. Izdelala je več **raziskovalnih nalog** o domačem okolju in jedeh in osvojila veliko nagrad na likovnih in literarnih **natečajih**.

Imela je veliko **nastopov** na šolskih prireditvah in prireditvah v lokalni skupnosti ter tudi **intervju** za radio Koper. Osvojila je več pokalov in priznanj na **športnem področju** (tek, atletika).

Učenko odlikuje spoštljiv in human odnos do sošolcev, delavcev šole in ostalih ljudi. Izredno je aktivna na področju glasbe in baleta. Udeležuje se številnih tekmovanj in nastopov doma in v tujini z glasbenega področja, kjer dosegla vidne rezultate.

Variant	UČENEC A	UČENEC B	UČENEC C	UČENEC D
SREBRNA PRIZNANJA	3- 4	3- 4	več	več
ZLATA PRIZNANJA	3-4	1-2	1-2	več
KROŽKI	obiskuje 1 ali	obiskuje 1 ali	ne obiskuje	obiskuje 3 ali
PEVSKI ZBOR	ne sodeluje	ne sodeluje	sodeluje	sodeluje
BRALNA ZNAČKA	tja ali slo vsa	tja ali ali slo n	tja in slo vsa	tja in slo vsa
PRIZADEVNO DELO V ODDELKU	primerno priz	primerno priz	primerno priz	zelo prizadev
POMOČ SOŠOLCEM	ne pomaga	ne pomaga	pomaga	zelo pomaga
ŠOLSKI PARLAMENT	ne	ne	ne	da
PROSTOVOLJNO DELO	ne	ne	redno	redno
RAZISKOVALNE NALOGE	odlično	nima	nima	odlično
NATEČAJI	ne sodeluje	ne sodeluje	ne sodeluje	uspešno sodeluje
OBJAVE PRISPEVKOV IN NASTOPI	neustrezno	neustrezno	neustrezno	zelo ustrezno
PROJEKTI, KVIZI, INTERJUJI	sodeluje	ne sodeluje	sodeluje	sodeluje
ŠPORTNI IN DRUGI DOSEŽKI	neustrezno	neustrezno	neustrezno	odlično
DRUGO	ne	ne	ne	da

Slika 4: Vrednosti variant.

4.7 Vrednotenje variant

DEXi rezultate vrednotenja (za izbrane učence A, B, C in D) izpiše v poročilu, ki ga prikazuje slika 5. Prikazano je vrednotenje štirih variant učencev, ki kandidirajo za nagrado šole. Vrstica Učenec predstavlja končno oceno.

Vidimo, da je najvišjo skupno oceno dobil učenec D. Razvidno je, da je učenec A primeren, učenec B neprimeren, učenka C dobra, učenka D pa odlična.

Razvidno je tudi, da so učenci A, B, C enako ovrednoteni po kriteriju tekmovanja, izstopa pa učenka D. Po kriteriju večletne aktivnosti je najbolj aktivna učenka D, medtem ko sta učenca A in B neaktivna, učenka C pa je zmerno aktivna. Na področju dela in dosežkov na drugih področjih, ki pripomorejo k ugledu šole, dosegla najvišjo oceno učenka D (zelo ustrezno), učenec A ustrezno, učenca B in C pa neustrezno.

Rezultati vrednotenja					
Kriterij	UČENEC A	UČENEC B	UČENEC C	UČENEC D	
učenec	primeren	neprimeren	dober	odličen	
tekmovanja	srednje	srednje	srednje	veliko	
– srebrna priznanja	3-4	3-4	več	več	
– zlata priznanja	3-4	1-2	1-2	več	
večletne aktivnosti	neaktiven	neaktiven	aktiven	zelo aktiven	
– interesne dejavnosti	ustrezno	ustrezno	ustrezno	zelo ustrezno	
– krožki	obiskuje 1 ali 2	obiskuje 1 ali 2	ne obiskuje	obiskuje 3 ali več	
– pevski zbor	ne sodeluje	ne sodeluje	sodeluje	sodeluje	
– bralna značka	tja ali slo vsa leta	tja ali slo nekaj let	tja in slo vsa leta	tja in slo vsa leta	
– oddelčna skupnost	neustrezno	neustrezno	ustrezno	zelo ustrezno	
– delo v oddelku	primerno prizadevno	primerno prizadevno	primerno prizadevno	zelo prizadevno	
– pomoč sošolcem	ne pomaga	ne pomaga	pomaga	zelo pomaga	
– šolski parlament	ne	ne	ne	da	
– prostovoljno delo	ne	ne	redno	redno	
druga področja	ustrezno	neustrezno	neustrezno	zelo ustrezno	
– raziskovalna dejavnost	sodeluje	ne sodeluje	ne sodeluje	ima dosežke	
– raziskovalne naloge	odlično	nima	nima	odlično	
– natečaji	ne sodeluje	ne sodeluje	ne sodeluje	uspešno sodeluje	
reference	neustrezne	neustrezne	neustrezne	zelo ustrezne	
– objave prispevkov in nastopi	neustrezno	neustrezno	neustrezno	zelo ustrezno	
– projekti, kvizi, intervjuji	sodeluje	ne sodeluje	sodeluje	sodeluje	
– športni in drugi dosežki	neustrezno	neustrezno	neustrezno	odlično	
– drugo	ne	ne	ne	da	

Slika 5: Vrednotenje variant.

Pred končno izbiro si je smiselno ogledati rezultate vrednotenja še v grafični obliki, ki je prikazana v naslednjem poglavju.

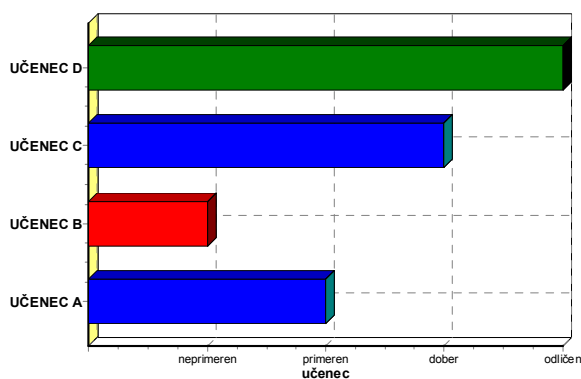
4.8 Analiza variant

Kljub temu da je končni rezultat jasen, pa je potrebna nadaljnja analiza, saj moramo preveriti pravilnost in ustreznost rezultatov ter utemeljiti končno odločitev.

Pri tem si pomagamo z grafičnim prikazom.

Vrednotenje si lahko pogledamo tudi v obliki grafa (slika 6). Iz grafa je takoj razvidno, da je za nagrado najbolj primeren učenec D.

Grafikon

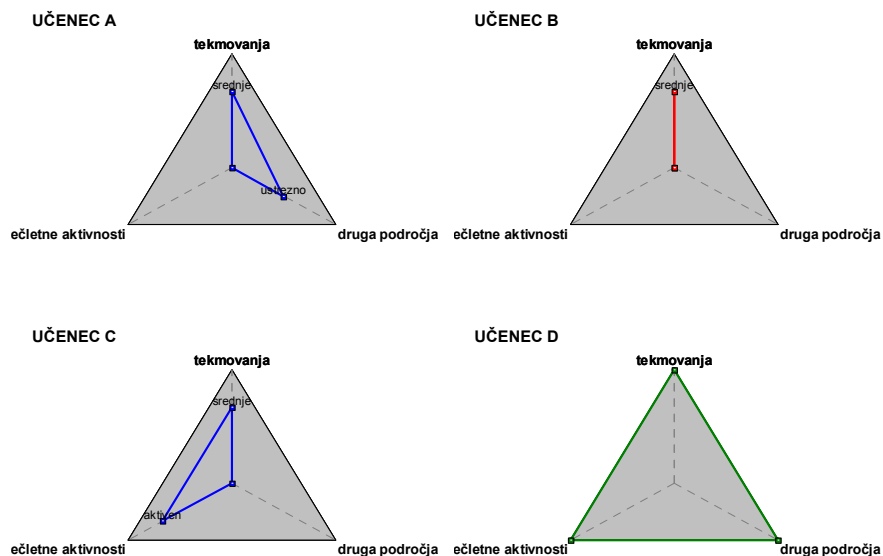

Slika 6: Grafični prikaz rezultatov ocene kandidatov za nagrado šole v programu DEXi.

Grafikoni v nadaljevanju še nazorneje predstavljajo oceno kandidatov za nagrado šole.

Iz grafa, ki ga prikazuje slika 7, je razvidno, da učenec D dosega visoko oceno na področju tekmovanj, večletnih aktivnosti in drugih področjih, učenca B in C nimata dosežkov na drugih področjih, ki pripomorejo k ugledu šole, učenca A in B pa sta neaktivna, saj dosegata najnižjo oceno na področju večletne aktivnosti, to je pri večletnem sodelovanju pri interesnih in drugih dejavnostih, delu v oddelčni skupnosti in pri opravljanju prostovoljnega socialnega dela.

Grafikon

Slika 7: Grafični prikaz kombinacije ocenjevanja dosežkov na tekmovanjih, večletnih aktivnosti in drugih področjih, ki pripomorejo k ugledu šole.?

Po dobljenih rezultatih moramo vedno le-te analizirati in jih primerjati s pričakovanimi rezultati. Potrebno je ugotoviti, če morda dobljeni rezultati odstopajo od pričakovanih in zakaj.

Po opravljenem vrednotenju nam DEXi omogoča tudi analizo rezultatov.

Program lahko avtomatsko opravi 3 vrste analiz: Plus-minus 1 analizo, selektivno razlago in primerjavo variant.

Pri izboru učenca za nagrado šole smo opravili vse tri analize. Rezultati Plus-minus 1 analize so prikazani na sliki 8.

Kriterij	-1 UČENEC A	+1
učenec	primeren	
– srebrna priznanja	3- 4	
– zlata priznanja	3-4	
– krožki	obiskuje 1 ali 2	
– pevski zbor	[ne sodeluje]	
– bralna značka	tja ali slo vsa leta	
– delo v oddelku	primerno prizadevno	dober
– pomoč sošolcem	[ne pomaga]	dober
– šolski parlament	[ne]	dober
– prostovoljno delo	[ne]	dober
– raziskovalne naloge	[odlično]	
– natečaji	[ne sodeluje]	
– objave prispevkov in nastopi	[neustrezno]	
– projekti, kvizi, intervjuji	sodeluje	
– športni in drugi dosežki	[neustrezno]	
– drugo	[ne]	

Kriterij	-1 UČENEC B	+1
učenec	neprimeren	
– srebrna priznanja	3- 4	
– zlata priznanja	1-2	
– krožki	obiskuje 1 ali 2	
– pevski zbor	[ne sodeluje]	
– bralna značka	tja ali slo nekaj let	
– delo v oddelku	primerno prizadevno	primeren
– pomoč sošolcem	[ne pomaga]	primeren
– šolski parlament	[ne]	primeren
– prostovoljno delo	[ne]	primeren
– raziskovalne naloge	[nima]	primeren
– natečaji	[ne sodeluje]	primeren
– objave prispevkov in nastopi	[neustrezno]	
– projekti, kvizi, intervjuji	[ne sodeluje]	
– športni in drugi dosežki	[neustrezno]	
– drugo	[ne]	neprimeren; primeren

Kriterij	-1 UČENEC C	+1
učenec	dober	
– srebrna priznanja	več	
– zlata priznanja	1-2	
– krožki	[ne obiskuje]	
– pevski zbor	[sodeluje]	
– bralna značka	[tja in slo vsa leta]	
– delo v oddelku	primerno prizadevno	
– pomoč sošolcem	pomaga	
– šolski parlament	[ne]	
– prostovoljno delo	[redno]	
– raziskovalne naloge	[nima]	
– natečaji	[ne sodeluje]	
– objave prispevkov in nastopi	[neustrezno]	
– projekti, kvizi, intervjuji	sodeluje	
– športni in drugi dosežki	[neustrezno]	
– drugo	[ne]	

Kriterij	-1 UČENEC D	+1
učenec	odličen	
– srebrna priznanja	več	
– zlata priznanja	več	
– krožki	obiskuje 3 ali več	
– pevski zbor	[sodeluje]	
– bralna značka	[tja in slo vsa leta]	
– delo v oddelku	[zelo prizadevno]	
– pomoč sošolcem	[zelo pomaga]	
– šolski parlament	[da]	
– prostovoljno delo	[redno]	
– raziskovalne naloge	[odlično]	
– natečaji	[uspešno sodeluje]	
– objave prispevkov in nastopi	[zelo ustrezno]	
– projekti, kvizi, intervjuji	[sodeluje]	
– športni in drugi dosežki	[odlično]	
– drugo	[da]	

Slika 8: Analiza plus-minus za učence A, B, C in D s programom DEXi.

Poročilo Selektivne analize prikazuje slika 9.

Slabosti Kriterij UČENEC A <ul style="list-style-type: none"> večletne aktivnosti <ul style="list-style-type: none"> oddelčna skupnost <ul style="list-style-type: none"> pomoč sošolcem šolski parlament prostovoljno delo pevski zbor natečaji reference <ul style="list-style-type: none"> objave prispevkov in nastopi športni in drugi dosežki drugo 		Slabosti Kriterij UČENEC B <ul style="list-style-type: none"> večletne aktivnosti <ul style="list-style-type: none"> oddelčna skupnost <ul style="list-style-type: none"> pomoč sošolcem šolski parlament prostovoljno delo druga področja <ul style="list-style-type: none"> raziskovalna dejavnost <ul style="list-style-type: none"> raziskovalne naloge natečaji reference <ul style="list-style-type: none"> objave prispevkov in nastopi projekti, kvizi, intervjuji športni in drugi dosežki drugo 	
Prednosti Kriterij UČENEC A <ul style="list-style-type: none"> raziskovalne naloge 		Prednosti Jih ni	
Slabosti Kriterij UČENEC C <ul style="list-style-type: none"> krožki šolski parlament druga področja <ul style="list-style-type: none"> raziskovalna dejavnost <ul style="list-style-type: none"> raziskovalne naloge natečaji reference <ul style="list-style-type: none"> objave prispevkov in nastopi športni in drugi dosežki drugo 		Slabosti Jih ni	
Prednosti Kriterij UČENEC C <ul style="list-style-type: none"> srebrna priznanja pevski zbor bralna značka prostovoljno delo 		Prednosti Kriterij UČENEC D <ul style="list-style-type: none"> tekmovanja <ul style="list-style-type: none"> srebrna priznanja zlata priznanja večletne aktivnosti <ul style="list-style-type: none"> interesne dejavnosti <ul style="list-style-type: none"> krožki pevski zbor bralna značka oddelčna skupnost <ul style="list-style-type: none"> delo v oddelku pomoč sošolcem šolski parlament prostovoljno delo druga področja <ul style="list-style-type: none"> raziskovalna dejavnost <ul style="list-style-type: none"> raziskovalne naloge natečaji reference <ul style="list-style-type: none"> objave prispevkov in nastopi športni in drugi dosežki drugo 	

Slika 9: Selektivna analiza za učence A, B, C in D s programom DEXi.

Posebej zanimiva je tudi Primerjava variant, ki se v DEXu opravi avtomatsko. Izbrati moramo samo, katere variante želimo primerjati, seveda tiste, ki nas posebej zanimajo. Sami smo primerjali učenca D z učencem C in učenca C z učencem A (slika 10).

Primerjava variant Kriterij UČENEC D UČENEC C <ul style="list-style-type: none"> učenec <ul style="list-style-type: none"> odličen dober tekmovanja <ul style="list-style-type: none"> srebrna priznanja zlata priznanja večletne aktivnosti <ul style="list-style-type: none"> zelo aktiven aktiven interesne dejavnosti <ul style="list-style-type: none"> zelo ustrezno ustrezno oddelčna skupnost <ul style="list-style-type: none"> zelo ustrezno ustrezno delo v oddelku <ul style="list-style-type: none"> zelo prizadevno primerno prizadevno pomoč sošolcem <ul style="list-style-type: none"> zelo pomaga pomaga šolski parlament <ul style="list-style-type: none"> da ne prostovoljno delo <ul style="list-style-type: none"> redno neustrezno druga področja <ul style="list-style-type: none"> raziskovalna dejavnost <ul style="list-style-type: none"> ima dosežke ne sodeluje raziskovalne naloge <ul style="list-style-type: none"> odlično nima natečaji <ul style="list-style-type: none"> uspešno sodeluje ne sodeluje reference <ul style="list-style-type: none"> zelo ustrezne neustrezne objave prispevkov in nastopi <ul style="list-style-type: none"> zelo ustrezno neustrezno projekti, kvizi, intervjuji <ul style="list-style-type: none"> sodeluje neustrezno športni in drugi dosežki <ul style="list-style-type: none"> odlično neustrezno drugo <ul style="list-style-type: none"> da ne 			Primerjava variant Kriterij UČENEC C UČENEC A <ul style="list-style-type: none"> učenec <ul style="list-style-type: none"> dober primeren tekmovanja <ul style="list-style-type: none"> srebrna priznanja zlata priznanja večletne aktivnosti <ul style="list-style-type: none"> zelo aktiven aktiven interesne dejavnosti <ul style="list-style-type: none"> zelo ustrezno ustrezno oddelčna skupnost <ul style="list-style-type: none"> zelo ustrezno ustrezno delo v oddelku <ul style="list-style-type: none"> zelo prizadevno primerno prizadevno pomoč sošolcem <ul style="list-style-type: none"> zelo pomaga pomaga šolski parlament <ul style="list-style-type: none"> da ne prostovoljno delo <ul style="list-style-type: none"> redno neustrezno druga področja <ul style="list-style-type: none"> raziskovalna dejavnost <ul style="list-style-type: none"> ima dosežke ne sodeluje raziskovalne naloge <ul style="list-style-type: none"> odlično nima natečaji <ul style="list-style-type: none"> uspešno sodeluje ne sodeluje reference <ul style="list-style-type: none"> zelo ustrezne neustrezne objave prispevkov in nastopi <ul style="list-style-type: none"> zelo ustrezno neustrezno projekti, kvizi, intervjuji <ul style="list-style-type: none"> sodeluje neustrezno športni in drugi dosežki <ul style="list-style-type: none"> odlično neustrezno drugo <ul style="list-style-type: none"> da ne 			
---	--	--	--	--	--	--

Slika 10: Primerjava variant s programom DEXi.

4.9 Analiza tipa »kaj-če«

Pomembna lastnost programa za večparametrsko odločanje je »kaj-če« analiza. Ta omogoča, da z minimalnim trdom preverimo, kako bi bila ovrednotena neka varianta, če se ji spremeni vrednost pri enem ali več kriterijih. Namen omenjene »kaj-če« analize je, da predvidimo rezultate, če spremenimo oz. podamo predloge za izboljšanje vrednosti kriterijev, ki najbolj vplivajo na končni rezultat (Jereb, Bohanec, Rajkovič, 2003).

S »kaj-če« analizo lahko simuliramo namišljena stanja. S spremembami ali vrednotenjem variant ali spremembami uteži lahko simuliramo različne možne variante in tako dobimo drugačne rezultate odločanja. »Kaj-če« analiza je koristna, če ne znamo pravilno oceniti vseh variant, da na primer nimamo dovolj zadostnih oziroma zanesljivih podatkov za oceno, lahko s »kaj-če« analizo preigramo različne variante.

Pomembno pa je tudi, da ponovno preverimo ustreznost izbranih kriterijev ter vrednotenje in ob morebitnih slabih izbirah le-te spremenimo in tako izboljšamo naš model odločanja.

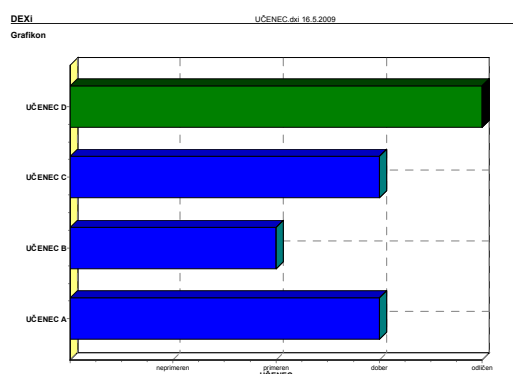
V našem primeru pogledamo, kaj bi se zgodilo, če bi vsi kandidati za nagrado šole **zelo pomagali sošolcem**. Spremenili smo parameter **pomoč sošolcem** pri vseh variantah na vrednost **zelo pomaga**.

Dobimo novo oceno kandidatov za nagrado šole. Končna ocena je v primerjavi s prejšnjo nekoliko drugačna. Dobimo rezultate, kot jih prikaže slika 11.

Rezultati vrednotenja				
Kriterij	UČENEC A	UČENEC B	UČENEC C	UČENEC D
učenec	dober	primeren	dober	odličen
tekmovanja	srednje	srednje	srednje	veliko
srebrna priznanja	3-4	3-4	več	več
zlata priznanja	3-4	1-2	1-2	več
večletne aktivnosti	malo aktiven	malo aktiven	aktiven	zelo aktiven
interesne dejavnosti	ustrezno	ustrezno	ustrezno	zelo ustrezno
krožki	obiskuje 1 ali 2	obiskuje 1 ali 2	ne obiskuje	obiskuje 3 ali več
pevski zbor	ne sodeluje	ne sodeluje	sodeluje	sodeluje
bralna značka	tja ali slo vsa leta	tja ali ali slo nekaj let	tja in slo vsa leta	tja in slo vsa leta
oddelčna skupnost	ustrezno	ustrezno	ustrezno	zelo ustrezno
delo v oddelku	primerno prizadevno	primerno prizadevno	primerno prizadevno	zelo prizadevno
pomoč sošolcem	zelo pomaga	zelo pomaga	zelo pomaga	zelo pomaga
šolski parlament	ne	ne	ne	da
prostovoljno delo	ne	ne	redno	redno
druga področja	ustrezno	neustrezno	neustrezno	zelo ustrezno
raziskovalna dejavnost	sodeluje	ne sodeluje	ne sodeluje	ima dosežke
raziskovalne naloge	odlično	nima	nima	odlično
natečaji	ne sodeluje	ne sodeluje	ne sodeluje	uspešno sodeluje
reference	neustrezno	neustrezno	neustrezno	zelo ustrezne
objave prispevkov in nastopi	neustrezno	neustrezno	neustrezno	zelo ustrezne
projekti, kvizi, intervjuji	sodeluje	ne sodeluje	sodeluje	sodeluje
športni in drugi dosežki	neustrezno	neustrezno	neustrezno	odlično
drugo	ne	ne	ne	da

Slika 11: Vrednotenje učencev za nagrado šole s programom DEXi /Analiza tipa »Kaj-če«.

Nazorneje si lahko rezultate ogledamo na grafikonu na sliki 12.

Slika 12: Grafični prikaz rezultatov ocene variant v programu DEXi-/Analiza tipa »Kaj-če«.

Vidimo, da je najvišjo skupno oceno tudi v tem primeru dobil učenec D. Vidimo tudi, da učenec C ostaja še vedno dober, medtem ko sta se spremenili končni oceni ostalih dveh učencev. Učenec A je sedaj ocenjen s skupno oceno dober, učenec B pa s skupno oceno primeren. Iz tega je razvidno, kako pomemben je plemenit značaj, ki naj bi ga učenec, ki mu bo podeljena nagrada šole, vsekakor tudi imel. Medsebojna pomoč, kolegialnost in prijateljstvo so vrednote, ki jih lahko najdemo tudi v predlogih vzgojnih načrtov, ki jih morajo osnovne šole sprejeti v letošnjem letu.

Seveda ugotovitve same po sebi še ne rešujejo problemov, čeprav so pomemben delež na poti izboljšanja izbora učenca za nagrado šole. Končno odločitev, komu bo podeljena nagrada šole, mora seveda sprejeti učiteljski zbor na posamezni osnovni šoli.

5 Sklep

Po opravljenem zbiranju kriterijev, zalog vrednosti, definiranju funkcij koristnosti in vrednotenju variant smo s programom DEXi prišli do rezultatov, ki nam lahko pomagajo pri sprejemu odločitve. Pomembno je poudariti, da rešitev oziroma najboljša odločitev ni vedno najboljša, saj na njeno oceno vpliva veliko kriterijev, ki so bili izbrani z naše strani in obstaja velika verjetnost, da smo katerega preslabo ocenili, katerega od nepomembnih dodali in katerega od zelo pomembnih izpustili.

Odločitveni model za izbiro učenca za nagrado šole je le približek realnega stanja. Slabost večine modelov, tudi našega, je vpliv ocenjevalca, ki lahko spreminja odločitvena pravila in s tem vpliva na rezultat. A vseeno predstavlja učinkovito orodje za podporo v procesu odločanja strokovnih delavcev za izbiro učenca za nagrado šole. Z odločitvenim modelom uvajamo enoten sistem odločanja v postopku izbire učenca za nagrado šole. Že samo zbiranje podatkov nam da globlji vpogled v problematiko. Prednost izdelanega modela je prav gotovo sistematičnost in preglednost. Kljub temu da si moramo vzeti več časa za oblikovanje modela, nam le-ta prihrani čas pri kasnejšem izboru učenca za nagrado šole. Prednost modela je tudi večja preglednost, natančnost in zanesljivost v procesu odločanja. Dobra značilnost modela je njegova možnost prilagoditve in nadgradnje.

Z uporabo odločitvenega modela si bomo zagotovili večjo preglednost nad končno odločitvijo za podelitev nagrade šole. Na osnovi odločitvenega modela lahko bolj sistematično zbiramo in usklajujemo informacije glede nagrade šole. Model bi bilo potrebno praktično preizkusiti v šoli in ga po potrebi prilagoditi, saj je možno spreminjati kriterije in

uteži, če se izkažejo za neustrezne. Če bi se model izkazal kot uspešen, bi lahko postal dragocen pripomoček pri odločanju za nagrado šole na vseh osnovnih šolah.

Literatura in viri

DEXi: A Program for Multi-Attribute Decision Making, dostopno na: <http://www-ai.ijs.si/MarkoBohanec/dexi.html> (april, 2009).

Jereb, E., Bohanec, M., Rajkovič, V. (2003). DEXi: Računalniški program za večparametrsko odločanje, Založba Moderna organizacija, Kranj.

Novak, N. (2008). Večparametrski model za oceno učno-vzgojnega napredka učenca, magistrsko delo, Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede, dostopno na: <http://diplome.fov.uni-mb.si/mag/13346Novak.pdf> (april, 2009).

Pravilnik o pravicah in dolžnostih učencev v osnovni šoli, Ur.l. RS, št. 75/2004.

Publikacija o osnovni šoli Solkan šolsko leto 2007/2008, Education and Culture, september 2008

Rajkovič, V.(2007).

Gradivo za predavanja iz predmeta Teorija odločanja II, dostopno na: http://www1.fov.uni-mb.si/programiranje/uros/files_spo.htm#prosojnice (april, 2009).